

1 Midtvejs på vores vandring gennem livet
befandt jeg mig i mørke, dybe skove,
forvildet fra den vej jeg burde følge.

4 Hvor tungt og plagsomt er det sted at skildre:
så vildt og ufremkommelig! at tanken
genføder frygten som jeg dengang følte!

7 Selv døden er vel næppe mere bitter;
men for at tale om hvad godt jeg fandt der,
må jeg først skildre andet som jeg mødte.

10 Hvordan jeg kom derind er svært at sige,
så meget tynget søvnen mig dengang jeg
forlod den sande vej, og kom på vildspor.

13 Men da jeg stod ved foden af en bakke
og var begyndt at stige op fra dalen
der havde snøret hjertet stramt af rædsel

16 da så jeg op, og så at højens skuldre
stod klædt i morgenlyset fra planeten "
der viser vejen for enhver hernede.

19 Da følte jeg så småt hvorledes frygten,
der havde knuget hjertets kammer hele
den gruelige nat, nu løsned grebe

22 og ganske som den mand der undslap havet
og nu, skønt gispende, har nået bredden,
men vender sig, og stirrer ud mod vandet,

25 således vendte sindet sig i flugten
endnu en gang, og så ned over passet
der aldrig slap en levende igennem.

28 Jeg hvilte først min trætte krop en smule,
og gik så opad langs den øde skråning,
med vægten på den fod der vendte nedad.

31 Og pludselig, hvor stigningen begyndte,
Stod der en los, lynhurtig, let og smidig,
helt klædt i plettet skind, og spærret vejen.

34 Den ville ikke væk fra mine øjne;
hvor ofte jeg end prøved, blev jeg nødt til
at vende om, og søge ned mod dalen.

37 Det var helt tidlig morgen: solen steg nu,
omgivet af de stjerner som den stod blandt
da himmelsk kærlighed den første morgen ²⁾

40 bestemte disse høje legemers bane;
og dyret med de mange muntre pletter
formåed ikke helt at knuse modet

43 i forårsvinden og den lette morgen.
Og dog, på ny fik frygten overtaget
da jeg nu så en løve komme mod mig

46 med løftet hoved, rasende af hunger,
så selve luften rundt omkring den skælved
og syntes lammet, ramt af gru og rædsel.

49 Dernæst en hunulv, hvis radmagre flanker
var svangre med et vildt begær som ofte
har medført dyb elendighed for mange.

52 Da jeg så hende komme hen imod mig,
blev jeg så tynget ned af angst og mismod
at bjergets top nu syntes uopnåelig.

55 Og ligesom den der gerne samler rigdom
og vil have mer - men straks han møder modgang,
blir alle tanker vendt mod sorg og klynken,

58 således blev jeg drevet bort af ulven
der ikke gav mig ro, men ubønhørligt
jog skridt for skridt mig ned hvor solen tier.
Men da jeg flakked om fortabt dernede,
kom der en skikkelse for mine øjne,
så hæs som en der længe havde tiet.

64 Og da jeg så ham midt i dette øde,
 råbte jeg højt: „Forbarm dig, hvem du end er!
 Om du er skygge eller mand, så hør mig!"

67 - „Mand var jeg før," sagde han, „for sekler siden;
 fra Lombardiet var mine forældre,
 og Mantua var fædreland for begge.

70 Sub Julio ³⁾ fødtes jeg, skønt sent, og leved
 i Rom under Augustus' vise styre,
 dengang man endnu tilbad falske guder.

73 Dér blev jeg digter, og besang Anchises'
 retskafne søn, han som drog ud af Troja
 da Ilions ⁴⁾ stolte borg blev lagt i aske.

76 Men sig hvorfor du flygter ned mod mørket
 i stedet for at stige op ad bjerget
 hvor hver en glæde har sit hjem og udspring?"

79 - „Er du Vergil, er du da selve kilden
 til talens flod, der strømmer ud af digtet?"
 spurgte jeg ham forsigtigt og ærbødigt.

82 „Du fakkel som så mange andre digtere
 har holdt i ære: lad da også min flid
 og kærlighed i studiet af dit epos

85 nu regnes mig til gode: kære mester,
 mit forbilled, som gav mig hvad jeg søgte:
 den skønne stil som regnes mig til hæder

88 du ser det dyr, der spærrer vejen for mig,
 så hjælp mig da, du store vise digter!
 For angsten får mit blod til helt at stivne."

91 — „Du kommer ikke fremad, du må følge
 en anden vej," sagde han, der så mig græde,
 „hvis du igen vil finde ud af skoven.

94 For dyret som er årsag til din jammer
 er ikke et der lader sig passere,
 og levende er ingen kommet den vej.

97 Så liderligt og frækt er hendes væsen
 at hendes lede ondskab aldrig mættes,
 men kræver mer og mer for hver en mundfuld.

100 Hun parrer sig i flæng med hvad der gives
 af andre dyr — indtil en mynde ⁵⁾ kommer
 og sætter blodigt stop for hendes færden.

103 Guld er, så lidt som land og gods, hans føde,
 men visdom, kærlighed og dyd;
 i vadmæl er klædt hans folk, fra Feltro og til Feltro.⁶⁾

106 Det ydmyge Italien skal han frelse,
 som Nisus gav sit liv for, og den kyske
 Camilla ⁷⁾, og Euryalus og Turnus.

109 Og han skal jage ulven ud af landet,
 fra by til by, helt ned til helved, hvorfra
 misundelsen slap hende løs i verden.

112 Men vend nu om! Det er det råd jeg gir dig
 Og følg med mig, og stol på mig som fører;
 for du skal vandre nedad ⁸⁾ mod de steder

115 hvor du vil høre klager uden ophør,
 hvor døde sjæle evigt håbløst skriger
 og tigge om den anden død, den sidste.

118 Og andre skal du dernæst se, som brænder,
 men midt i ilden dog kan se en ende
 og derfor går fortrovningsfulde opad.

121 Dertil, men ikke længer, kan jeg følge din vej;
 en mere værdig fører får du
 når jeg har efterladt dig tæt ved himlen.

124 Den kejser som regerer dér foroven

- forbyder mig at træde ind i byen
 hvor hans lov råder, som jeg ikke adlød.
 127 Hans magt er overalt, men dér hans rige,
 dér er hans by, dér står hans høje trone,
 lyksalig hver som der er udvalgt af ham!"
- 130 Jeg svared ham: „Min digterven, jeg ber
 dig, den Gud som du ikke kunne kende:
 den vej der fører bort fra ondt og værre,
 133 vis mig den, som du sagde! Og før mig
 derop hvor jeg får Peters store port at
 skue, og ser det pinte folk som du
 beskriver!"
- 136 Så gik han foran, og jeg fulgte efter.

Noter

1. *planeten*: dvs. solen (iflg. det ptolemæiske verdensbillede).
2. *solen ... den første morgen, osv.*: solen står i Vædderens tegn her natten til langfredag, hvor fortællingen begynder, som den formodedes at have gjort ved verdens skabelse.
3. *Slib Julia*: under Julius (Cæsar), der døde 44 fvtb. Den romerske digter Virgil, var en slags uofficiel hofpoet for kejser Augustus, og i middelalderen den måske højest ansete klassiske digter. Der refereres til hans hovedværk, eposet *Æneiden*, der handler om hvordan den trojanske prins *Æneas* forlader det brændende Troja, bærende på sin far Anchises (w. 73-74), og efter mange omskiftelser når til Italien, hvor hans slægt grundlægger byen Rom, og han selv bliver stamfader til det kommende kejser-hus. Alt sammen propagandistisk fiktion, som dog i eftertiden blev taget mere eller mindre alvorligt.
4. *Ilion*: kongeborgen i Troja. 6. *en mynde*: måske hentydes der til Dantes beskytter, **den** ghibellinske fører Cangrande della Scala, der herskede i Verona (Cangrande betyder „stor hund“).
6. *Feltro og Feltro*: Verona ligger mellem byerne Feltre og Montefeltro.
7. *Nisus, Camilla, osv.*: personer i *Æneiden*, der falder i den trojansk-latin-ske krig, som ender med forsoning og Roms grundlæggelse.
8. *du skal vandre nedad, osv.*: her angives dispositionen for resten af Komædien: Virgil vil føre Dante gennem de første to af de i alt tre dødsriger -først nedad gennem helvede (w. 114-17), dernæst op ad purgatorie- eller skærsildsbjerget (w. 118-20), og endelig lade en anden føre ham op mod himlen, dvs. gennem paradiset himmelkredse. Dette sidste stykke kan den uøbte Virgil ikke selv gå.

I Helvede (26. sang møder Dante og Vergil den mytiske græske helt Odysseus, hvis endeligt beskrives. I værket er Odysseus en farlig skikkelse. Han repræsenterer det ubetingede hovmod. Han vil overskride grænserne for det menneskeligt mulige og sprænge det gudgivne verdensbillede. Hans oprør mod Gud straffes, og Odysseus og hans mænd forsvinder i havet.

- 46 Min fører så jeg strakte mig, og sagde:
"Hver flamme som du ser, dér er en sjæl i,
som svøber sig i klædet den blir brændt af."
- 49 "Det aned mig, min Mester," svared jeg ham,
"og nu hvor du har sagt det, er jeg sikker;
men sig mig: hvem er indeni den flamme
- 52 hvis top er spaltet, ligesom den der kroned
Etéokles' og brorens fælles ligbål?
Han svared mig: "Derinde er Odysseus
- 55 og Diomedes, svøbt i samme flamme;
forenet som de var i hævn og vrede
er de nu her forenet gennem pinsler.
- 58 I denne flamme bødes der for listen
med den hest, der fik skabt det hul
i muren som romerrigets grundlægger drog ud af;
- 61 den snuhed, for hvis skyld Deidameia
bærer sorg endnu i døden for Akilles
samt tempelrovet bødes der for i den."
- 64 "Hvis de kan tale, omgivet af flammen,"
sagde jeg til ham, "så vil jeg bede dig. Mester
og bede dig atter, bede dig tusind gange,
- 67 at give mig lov at vente her på broen
til denne delte flamme kommer herhen:
du ser hvor længslen bøjer mig imod den."
- 70 Han svared mig: "Din bøn fortjener bifald,
og derfor siger jeg ja til det du ønsker.
Men tøj! din tunge, tal ikke til flammen:
- 73 Lad mig, som nok har gættet hvad du ønsker,
tage ordet, for det sprog som du benytter
er fremmed og forkert i græske øren."
- 76 Han ventede indtil flammen var så nær ved
at sted og tidspunkt syntes ham at passe,
og talte så på denne måde til den:
- 79 "I to, som deler flamme med hverandre:
hvis jeg i live har fortjent jert bifald,
hvis jeg i nogen grad har gjort mig værdig
- 82 i jeres øjne for mit høje epos,
så bliv her; og lad én af jer fortælle

hvordan han først for vild, og siden døde."

85 Den største hornspids på den gamle flamme
begyndte da at blafre og at mumle,
uroligt, som et lys som vinden plager,

88 og toppen rørte sig frem og tilbage
som om den var en tungespids der talte
og endelig fik lyd: "Da jeg omsider

91 kom løs fra Kirke, der holdt mig tilbage
i mere end et år nær ved Gaeta
(som siden kaldtes sådan af Æneas),

94 så kunne hverken faderkærligheden,
respekten som jeg skyldte min far, eller
den kærlighed Penelope fortjente,

97 få bugt med driften som jeg følte i mig
efter at trænge dybt til bunds i verden
og i hvad der er godt og ondt hos mennesket;

100 og derfor drog jeg ud på åbne vande
med kun et lille skib, og en besætning
af de par stykker der endnu holdt ved mig.

103 Kyst efter kyst så jeg: mod vest lå Spanien
mod syd Marokko, og mod nord Sardinien
og andre øer det hav skyller rundt om.

106 Jeg og de andre var nu gamle, træge,
da vi omsider nåed frem til strædet
hvor Herkules har sat to store søjler

109 som grænsetegn til advarsel tor mennesket:
på højre hånd forlod jeg da Sevilla,
mens Ceuta lå til venstre, langt mod agter.

112 "I brødre," sagde jeg, "hundredtusind farer
har I lagt bag jer for at nå til aftenlandet.

Den lille korte hvor vores sanser

115 endnu er vågne, grib den! lad os følge
i solens kølvand mod en ny erfaring
som venter i den mennesketomme verden.

118 Tænk på det frø I kom af! I blev ikke
skabt til et liv som dyr, men til at følge
og stræbe efter dyd og kløgt og kundskab."

121 Så stor en iver greb nu mine fæller
ved denne lille tale, at de ville
afsted med ét, og næppe lod sig standse.

124 Med agterstavnen vendt mod morgenrøden
blev årene til vinger, på den gale
og vilde flugt, der stadig gik mod venstre.

127 og nattens så den andens polkreds stjerner
mens dem vi kendte sank mod horisonten
og dykked under havets flade bag os.

130 Fem gange så vi månens underside
tage til og lyse, for dernæst at slukkes,
så sejled vi hen over dybet,

133 da vi omsider så et bjerg langt borte
der syntes mørkt i horisontens afstand

og større end jeg nogensinde før så.
 136 Vi jubled højt, men inden længe græd vi,
 for derfra kom en storm der ramte skibet
 med voldsom kraft ret forfra, ind på stævnen.
 139 Tre gange drej ed skib og hav tilsammen,
 den fjerde gang blev agterstavnen løftet,
 og stævnen dykket, som En Anden ville,
 142 til havet atter lukked sig foroven."

Noter:

vers 7 *morgendremme* tillagde man særlig betydning. vers 9 *Prato*, hentydning til Firenzes fjendtligsindede naboby, som gerne så Firenze udslettet; måske også til Kardinal Niccolo da Prato, som i 1304 forgæves havde forsøgt at mægle mellem de stridende partier i Firenze. Han forlod byen i vrede og lyste den i band. vers 14 *nedad*, dvs. fra 7. til 8. grav.

vers 34 *han der hsvned sig...*, profeten Elisa, der så sin mester Elias fare til himmels i en ild-vogn; nogle børn, der gjorde nar af ham, blev til straf sønderrevet af bjørne (2. Kong. 2). vers 53 *Etéokles*, den græske sagnkonge Ødipus havde to sønner, Etéokles og Polyneikes, som dræbte hinanden i tvekamp. De blev brændt på samme bål, hvis flamme delte sig i to. vers 55 *Odysseus og Diomedes*, våbenfæller på græsk side i den trojanske krig, den første kendt for sin snuhed, den anden for sin styrke. Odysseus brugte list for at få Akilleus, gift med Deidameia, til at følge med i krigen, skønt hans død var sikker; og han brugte list ved røveriet af en hellig trojansk gudestøtte, som beskyttede Troja mod erobring. vers 91 *Kirke*, den skønne troldkvinde, der holdt Odysseus tilbage på øen Aieai (Homers Odysseen, 10. sang), som Dante identificerer med (det nu landfaste) Montecirceo vest for Gaeta (jvf. næste note).

vers 92 *Gaeta*, by på kysten **mellem Rom og Napoli; navngivningen beskrives i Vergils Æneiden** (7. sang): Æneas' amme, Caieta, døde og blev begravet her. vers 96 *Penelope*, Odysseus' kone som trofast ventede på ham mens **han bekrigede Troja**.

På toppen af Skærsildshjerget (9.sang) møder Dante i det jordiske Paradis sin ungdoms elskede Beatrice, som skal ledsag ham videre mod det himmelske Paradis.

- 22 På visse morgener, når himlen østpå
får rosenskær, mens overfor den blegner
den anden himmel klar og gennemsigtig;
- 25 og solens ansigt stiger sløret opad,
så øjet ser dens lysvæld gennem disen
og længe ikke blændes af dens stråler;
- 28 således så jeg nu-i dis af blomster
som steg fra englehænder op mod vognen
og daled ned på ny omkring og i den -
- 31 med slør af lyshvid uld, olivenkranset
en kvinde klædt i lysende grøn kappe
og med en dragt i selve ildens farve
- 34 Og selvom nu min sjæl så længe ikke
i hendes nærhed havde skælvet, bævet,
helt ude afsig selv af rådvild jubel,
- 37 så mærked jeg nu, ikke gennem øjet,
men ved den skjulte kraft som hun bevægede,
den gamle kærlighed, urørt af tiden.
- 40 Og straks, da jeg på ny blev ramt af denne
sublime magt, som traf mig da jeg stadig
gik rundt i barnesko og barretanker,
- 43 vendte jeg mig mod venstre ligesom barnet
der søger tryghed eller trøst hos voksne
og løber for at løftes op; jeg ville
- 46 blot sige til Vergilius: "Hver en Draabe
af Blod i mine Aarer skælver, raser,
naar jeg nu føler gammel Elskovs Flamme".
- 49 Vergilius — men hvor var han? Han var borte,
Vergilius, min dyrebare fader,
Vergilius, min frelse og min støtte.
- 52 Og hele menneskeheden tabte barndom
i dette Paradis formåed ikke
at holde gråden væk fra mine kinder. (...)

I Paradiset (33. sang) når Dante op i den himmelske sfære og opnår til sidst gennem de 9 himle -i Empyreum - at se eller erkende Gud: Hvad, Dante i den mystiske oplevelse indser, er, at alt er kærlighed: Guds kærlighed, der er universets opretholder og

drivkraft.

- 106 Men min fortælling blir nu mere fattig,
mer sparsom end selv diebarnets tale
i forhold til de ting jeg endnu husker.
- 109 For dette lys som lever, indeholder
ét eneste bestandigt, simpelt billed,
som ikke skifter form, og dog fornyer sig.
- 112 Og som mit blik fik stadig større styrke
og ændred sig derved, så' jeg hvorledes
det samme billed skifted form og indhold:
- 115 dybt inde i det klare lys, dér fremstod
tre ringe, cirkler, kredse, ens i formen,
af samme omkreds, men forskellig farve.
- 118 den første syntes spejlet i den anden
som regnbue i dobbelt form; den tredje
var som en flamme, næret af dem begge.
- 121 . Hvor svagt er sproget her, hvor blegt og vissent
imod min tanke, som jeg kun kan stamme
-som selv er mer end svag mod selve synet.
- 124 Evige lys, som hviler i dig selv kun,
som indser selv dig selv, og selv blir indset:
med indsigt elsker, elskes, ses og ser du.
- 127 Og i dit eget kredsløb, født og spejlet
i dig og af dig, som jeg ivrigt fulgte
en stakket stund med mine svage øjne,
- 130 så' jeg med ét, i lysets egen farve,
et billed skabt som os, malet i cirklen,
som blikket dykked i så dybt det kunne.
- 133 Som man forgæves vil med passer, formler
beskrive cirkelns kvadratur og finde
dens regel og begyndelse, således
- 136 unddrog det syn jeg så sig ord og tanke;
jeg ville gribe billedet og passe
det ind i cirkelns form, men kunne ikke
thi pennens fjer er ikke engles fingre
- da stråleglansen gennemtrængte sjæle
og lod den blive ét med det den ville.
- 142 Den høje fantasi kan ingen ord nå;
men drift og vilje blev i mig bevæget,
så jævnt som hjulet drejes, af den kærlighed
145 der driver solen og de andre stjerner.

